

NOŻYCZKI (13) *sb pl t*

-ż- (11), -z- (2); -cz- (6ó), -cz- (6), -c- (1).

o jasne.

pl N nożyczki (5). ◊ *G* nożyczek (2). ◊ *A* nożyczki (2). ◊ *I* nożyczkami (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) – XVII (z Cn) – XVIII w.

Dem. od „nożyce”; zwykle z neutralizacją funkcji deminutywnej (13) :

1. *Od znac.* ‘narzędzie do cięcia różnych materiałów, także do krajania, strzyżenia itp., składające się z dwóch ruchomych, połączonych ostrzy’; *forficula Murm, Mącz, Calep, Cn; forficulus Mącz* (9) : *Murm* 146; Item pużką wefchpithalyu v szwyenthego Walenthego ognywo zlaczufką polowyczą noziczek odwynawłchi vkradl *LibMal* 1547/124v; *Mącz* 133d; Niewiałyty/ gdzie ćicho mogły/ kápice iego [świętego Antoniusza] nożyczkami vrzynály *SkarŻyw* 545; *Calep* 429a; [wziąwłzy nożycki/ łamá iey wárkocze porzezała: y głowę iey ołrzygła. *SkarŻyw* I 178 (*Linde*)].

W przeciwstawieniu: »nożyczki ... brzytwa« (2): Brodę iefłli by miał golić/ tedy lepiej aby ią thelko łamemi nożyczkami łrzygł á nie brzytwą golić *FalZioł* V 65v; *SienLek* 145v.

Zestawienie: »nożyczki barwierskie« (1): Iáko łie czyta o onym Dyonizyulie Syrákuzáńłkim Królu/ kthory z okrutności łwey tháková boiaźń w łobie miał/ że łam łobie rołpalonym wágłem włofy opalał/ boiać łie brzytwy y nożyczek bárwirzkih. *Phil* P3.

Szereg: »nożyczki albo noż« (1): nożyczkami albo nożem rozerznąc onę błonkę *FalZioł* V 20c.

2. *Od znac.* ‘szczypce do knotów świec’; *emunctorium Vulg, Cn; forceps PolAnt* (4) : Nożyczki też ku wćierániu ogárkow/ y naczynie ku gállfieniu ich/ niechay będą ze złothá naiczyłłłego. *Leop Ex* 25/38; *BielKron* 33; Tefz wczynił do niego łiedm łámp/ y nożycki iego/ y káganki zczyłłłego złota. *BudBib Ex* 37/23.

Szereg: »nożyczki i ucieradła« (1): Tefz wezmą łukno modre/ y nákrzyą łwiecznik łwiátłly z łámpámi iego y nożyczki y wćierádlá/ y włzytko oliwne naczynie/ kthorym mu łłżą. *BudBib Num* 4/9.

Synonimy. 2. *kleszczyki, ucieradło.*